

'Tahribat tahminlerin de üstünde'

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyonla mücadele için öncelikle güven ortamının tesis edilmesi ve yapısal sorunların çözülmesi gerektiğine vurgu yaptı. Son dönemde artan enflasyonun sebepleri arasında gösterilen "ahlaki olmayan fiyatlamalar" konusuna katılmadığını söyleyen Bahçivan, "Ayakta kalmak için daha korunaklı fiyat yapıyoruz; ama bu kâr hırsı değil. Enflasyon beklentisi olumlu yönde değiştikçe bu da kademeli olarak ortadan kalkacak" dedi.

Türkiye'de yüksek seviyelerde seyreden enflasyon ile ilgili açıklamalarda bulunan Bahçivan, enflasyonun düşürülmesi konusunda güven tesis etmek adına yapısal çözümlerin mutlaka yapılması gerektiğini söyledi. **İSO Başkanı**, "İş dünyasının vermiş olduğu destek, kabul etmeliyiz ki bir yere kadar. Enflasyon sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyo-

lojik, psikolojik ve ahlaki bir hadise. Enflasyon algısı psikolojik olarak çok kolay değişmiyor. Enflasyonun düşeceğine dair inanç ne kadar güçlü olursa bu savaş güçlü bir şekilde kazanılacak" dedi.

Bahçivan, şöyle konuştu:

"Ahlaki olmayan fiyatlamalar olduğuna katılmıyorum. Sektörler için rekabetin o kadar zorlayıcı olduğu bir dönemdeyiz ki fiyat tutturmak ve pazar bulmak için her gün yeni yatırımlar yapmaya gayret gösteriyoruz. Onun için böylesi bir dönemi ayakta sağlam kalarak geçirmenin peşindeyiz. Daha korunaklı fiyat yapıyoruz ama bu kar hırsı değil. Enflasyon beklentisi olumlu yönde değiştikçe bu da kademeli olarak ortadan kalkacak." İş dünyasının elindeki en önemli sermayenin finansal istikrar olduğunu vurgulayan **Erdal Bahçivan**, "Ne yazık ki son 2 yıldır Türkiye kıymetli finansal istikrar hazinesini kaybetti. Şu

an toplumun her kesimini etkileyen yüksek enflasyon belası karşımıza çıktı. Şimdi bu ağır hastalığı çözebilmek için bir tedavi uygulanıyor. Ekonomi bilimiyle son derece uyum sağlayan rasyonel bir döneme girdik. Tahribat tahminlerin de üstünde. Tadilatı da bu anlamda bedel istiyor" dedi. Şu an uygulanan politikaları desteklediklerini söyleyerek, ekonomi yönetimiyle çok güçlü bir diyalog kurulduğuna dikkat çeken Bahçivan, "Bu anlamda kaptan pilotlara güven vadesi vermemiz gerekiyor" değerlendirmesini yaptı. Bahçivan, Merkez Bankası'nın Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi'ne ilişkin de birkaç haftaya kadar yeni gelişmeler yaşanabileceğini de söyledi. **İSO Başkanı**, "Eximbank'ın yüksek teminatları konusunda da bir çalışma yapılıyor. Ne yapıp edip, sermaye girişi konusunda güven verici bir iklim oturtmamız gerekiyor" diye konuştu.

1955 Döviz darlığı sanayideki

● **Resmi kurd 2 lira 80 kuruş olan dolar değeri serbest piyasada 15 lira ile 35 lira arasında işlem görmeye başladı. İthalat için yüksek tutarda dövize ihtiyaç vardı. Sanayiciler ithalata dayalı bu çok yüksek kur değerlerine direnmeyi ve ayakta kalmayı başardı.**

Serbest piyasa kurunun görülmemiş yükselişi

1950'li yılların ortalarında kurulan sanayi şirketlerinin makine ve teçhizat ithalatı için yüksek tutarda dövize ihtiyaçları vardı. Üretime geçen şirketler ise ihracatlarının önemli bir bölümünü ithal ediyorlardı. Döviz talebi hızla yükselirken, döviz arzı neredeyse yerinde sayıyordu. Döviz rezervleri iyice azalmış, dış yardım ve kredi akışı duraklamış. İhracat 1954'ten sonra 1955'de de gerilemişti. Hükümetin gevşek para politikası uygulaması ve dolajındaki para miktarını artırması ise liranın değer kaybını ve döviz kurlarının yükselişini daha da hızlandırmıştı.

194
SELAHATTİN TUNCER
Resmi kuru 1 \$ = 2.82 TL olan dolar, devalüasya 5.25-5.65 TL arasında değişmekte, takas masraflarında 15-35 TL kadar çıkmaktadır. Bu kadar miktarda dolar fakat nakit olarak satılmadan yapılan her kontrolün tahakkukları yel açacağı tahii idi.

50'li yıllarda hesap uzmanı olan daha sonra İÜ Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyeliği yapan Selahattin Tuncer, 1959 yılında yazdığı ve İÜ Hukuk Fakültesi Mecmuası'nda yayımlanan bir makalesinde doların 15 ile 35 lira arasında kadar yükseldiğini ve bu kur uçuşunu nedeniyle fiyat kontrolünün etkili olamayacağını belirtmişti. Cumhuriyet tarihinde hiçbir zaman resmi kur ile serbest piyasa kuru arasındaki fark bu kadar yüksek olmamıştı.

Yıl içinde farklı işlemlerde kullanılan kur düzeyi sayısı aşağıda görüldüğü gibi beşe yükselmisti: Bunlar, resmi kur, serbest piyasa işlemlerindeki kur, çok taraflı ticaret anlaşmalarında mahsup imkânlarına göre belirlenen kur, mal mukabil ithalatta her ürün grubu için ayrı ayrı tespit edilen kur ve devalüasyon idi. Milyonlarca lira harcayarak bir fabrika kurulan girişimci eksik kalan bir makine parçası nedeniyle üretimin durmasını önlemek için hangi kurdan olursa olsun döviz bulmak zorundaydı.

Döviz sıkıntısı altın fiyatlarını da etkilemiş ve Cumhuriyet altını yıl içinde 12 lira birden artarak 66 liraya yükselmisti.

22 Nisan

Pamukbank Çukurovalı ve İstanbullu bir grup iş insanı tarafından kuruldu. Kurucular arasında Şadi Eliyeşil, Ali Sohtorik, Rıza Sadıkoğlu, İbrahim Behlül, Ali Haydar Albayrak, Zeki Rıza Sporel ve Şakir Zümre de vardı. Karamahmet Ailesi'ne ait Çukurova İthalat ve İhracat ile Çukurova Sanayi İşletmeleri de bankaya ortaklı. Banka sonraki yıllarda Karamahmet Ailesi'nin denetimine altına girdi.

29 Nisan

Futbol karşılaşmalarında müşterek bahis Spor Toto İdaresi tarafından başlatıldı.

20 Mayıs

Karadeniz Teknik Üniversitesi 6594 sayılı kanun ile kuruldu.

20 Mayıs

Ege Üniversitesi 6595 sayılı kanun ile kurulduktan sonra 5 Kasım'da öğretim başlatıldı.

21 Mayıs

6623 sayılı kanun ile Devlet Hava Yolları Umum Müdürlüğü, Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı'na (THY) dönüştürüldü. THY'nin Esas Mukavelesindeki 26 Şubat'ta Bakanlar Kurulu'nca tasdik edildi. 1 Mart 1956 tarihinde faaliyete geçen THY'nin kuruluş sermayesi 60 milyon liraydı.

26 Mayıs

Türkiye ile ABD arasında nükleer enerjinin barışçı amaçlarla kullanılması konusunda anlaşma imzalandı.

10 Haziran İstanbul Hilton kuruldu

Türkiye'nin ve İstanbul'un ilk 5 yıldızlı oteli olan İstanbul Hilton, yapılan bir törenle açıldı. Yapımına 20 Ekim 1953 tarihinde başlanan otel, 10 Haziran'da konaklama hizmeti

vermeye başladı. İnşaatı yapan ABD firmasının yerel danışmanı ünlü mimar Sedat Hakkı Eldem idi. İstanbul Hilton, ABD Oteliçilik şirketi Hilton'un, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da kurduğu ilk otel olmuştur. 1950'li yılların başında Dışişleri Bakanlığı'nda görev yapan Fatih Rıfı Zorlu, New York'ta Conrad Hilton'un oğlu ile tesadüfen tanışmış ve onu Türkiye'de bir otel inşa etme konusunda ikna etmeyi başarmıştı. Başbakan Adnan Menderes, otelle ilgili konuların takip edilmesi için Emekli Sandığı'nı görevlendirmişti.

14 Temmuz

Max Weston Thornburg, ekonomik durum ile ilgili önerilerini Başbakanlık makamına sundu.

5 Ağustos

Avrupa Ödemeler Birliği, Avrupa Para Anlaşması'na (European Money Agreement: EMA) dönüştü. Anlaşma bazı sorunlar nedeniyle 27 Aralık 1958'de uygulanmaya başladı.

23 Eylül

Burdur Şeker Fabrikası faaliyete geçti.

28 Eylül

Susurluk Şeker Fabrikası üretime başladı.

30 Eylül

İstanbul'da İsviçre şirketi Migros ile İstanbul Belediyesi'nin ortaklığı ile 1954'te kurulan Türk Migros, satış mağazaları ve semtlerde dolaşan motorlu araçlarla tüketicilere hizmet vermeye başladı. Almancada mi-grosa terimi yarı toptancı anlamına geliyordu.

23 Ekim

Genel nüfus sayımı yapıldı

Türkiye'nin nüfusu, 24 milyon 64 bin 763 kişi oldu. Doğumların artması ve ölümlerin azalması sayesinde yıllık ortalama nüfus artış oranı yüzde 2.8 gibi yüksek bir orana yükseldi. 1950 ile 1955 arasında kadın başına düşen ortalama çocuk sayısını gösteren toplam doğurganlık oranı 6.5 olarak hesaplandı.

İç göçte artış

Önceki beş yıllık dönemlerde normal düzeylerde kalan iç göç, 1950-1955 arasında artış eğilimine girdi. Bu beş yıllık dönemde yaklaşık 904 bin kişi kırsal kesimden ilçelere, illere ve büyük kentlere göç etti. İstanbul ve diğer büyük şehirlerde göç ırmakları Bizanslılardan bu yana tarihin her döneminde akışını sürdürmüştü. Göç, tarihin her döneminde büyük şehirlerin ihtiyaç duyduğu el emeğini sağlayan en önemli kaynak olmuştur.

Hızlanan göçün nedenleri şunlar:

► Tarımda makineleşme nedeniyle işsiz kalan topraksız veya az topraklı

köylü geçim için kentlere akın etti.

► Kırsal kesimde yeni arayışlar içinde

olan genç nüfus için

kentlerin çekim gücü

çok yüksekti.

► 1950 sonrasında

gelişen sanayi

sektörünün işgücü

ihtiyacının artması iş

bulmayı kolaylaştırıyor

ve iç göçün risklerini

azaltıyordu. Şair Hüseyin Yurttaş, bir şiirinde bu süreci şöyle

özetliyordu: *Köylerimiz kaldı orda / Soyumuz dağıldı yurda /*

Ekmeğ nerde, bizler orda / Olduk fabrika işçisi

İç göç, kentlerdeki konut talebini artırdı. Bu artış yeni inşaat

ile karşılanamayınca kentlerdeki arsa ve konut fiyatları arttı.

Canlanan sanayi yatırımı nedeniyle kentlere göç edenler

Hazine arazileri üzerine gecekondular inşa etti.

Yeni bir hayat kurmak için umut yolculuğuna çıkanların sırtında döşek ve yorgani, elinde ise bir tahta baval vardı. ve iç göçün risklerini azaltıyordu. Şair Hüseyin Yurttaş, bir şiirinde bu süreci şöyle özetliyordu: *Köylerimiz kaldı orda / Soyumuz dağıldı yurda / Ekmeğ nerde, bizler orda / Olduk fabrika işçisi*

25 Ekim

Elazığ Çimento Fabrikası faaliyete geçti.

26 Ekim

Genç-Muş demiryolu hattı işletmeye açıldı.

6 Kasım

Kayseri Şeker Fabrikası üretime başladı. Faaliyetini sonraki on yıllarda sürdüren bu şeker şirketi, 2006'da Boğazlıyan, 2018'de ise Tuzhal şeker fabrikalarını bünyesine kattı.

21 Kasım

Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve İngiltere'nin katılımıyla Bağdat Paketi oluşturuldu.

EKONOMİK GÖSTERGELER

Döviz darlığına rağmen ekonomi büyüdü

Kurak geçen 1954 yılından sonra 1955'de tarımsal üretimin yüzde 9.8 oranında artması bir daralma yılından sonra ekonominin yüzde 7.9 oranında büyümesini sağladı. Bu büyümede, 1952 ile 1954 arasındaki üç yılda toplam olarak yüzde 44.4 ve 1955'te ise yüzde 11.3 oranında artan sanayi üretimi lokomotif

görevi üstlendi. Ancak ticaret, finans ve ulaştırma kapsayan hizmetler sektöründe döviz darboğazı nedeniyle büyük sıkıntı yaşanıyordu. Bu nedenle hizmetlerdeki büyüme oranı yüzde 5.5'te kalmıştı.

Enflasyona yükseldi

Döviz sıkıntısı ve serbest piyasa kurlarındaki turmanma nedeniyle fiyat artışları hızlandı.

Yıllık enflasyon oranı toptan eya fiyatları endeksinde yüzde 7.2'ye tüketici fiyatları endeksinde yüzde 11.9'a yükseldi. Böylece tüketici enflasyonu İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez iki haneli rakama çıkmış oldu

İthalat azaldı

1952'de 555.9 milyon dolar olan ithalat, döviz sıkıntısı nedeniyle 1954'te 497 milyon 637 bin

dolara geriledi. 1953'te başlanan gerilemenin devam ettiği ihracat ise 313 milyon 346 bin dolar oldu.

Yıl içinde kurulan şirketler

Metal sektöründe Emin Aktar, Buria Biraderler ve Vehbi Koç ortaklığı ile Kavel Kablo

ğındaki ağırlaşma gelişimi engelleyemedi

● **Özel sektör, 1950-1953 arasındaki hızlı büyüme döneminde hazırlanan fabrika projeleri ve tarım yatırımlarını hayata geçirmeye devam etti. Hükümetin başlattığı altyapı ve fabrika yatırımları da ertelenme olmadan sürdürüldü.**

HAZIRLAYAN: FARUK TÜRKÖĞÜ

TASARIM: BİROL TEOMAN

Girişimcilerin 1955'te kurdukları veya geliştirdikleri şirketler

EKREM ELGİNKAN

Tüm mirasını vakfa bıraktı

Ahmet Elginkan, 1955 yılında oğulları makine mühendisi Ekrem ve inşaat mühendisi Cahit ile Ekrem, Cahit ve Ahmet Elginkan Kollektif Ortaklığı'nu kurdu. 1983'te doğan Ahmet Elginkan, Manisa'nın ve İzmir'in tanınmış tüccar ailelerinden Özsarıhanlı'nın kızı Ümmühan Hanım ile evlenmişti.

Üçlünün faaliyet alanları kalorifer tesisatı, gehir içme suyu isale hattı, baraj, demiryolu, karayolu inşaatı ve taahhüt işleriydi. Sanayi alanında ilk kurulan şirket ise 1957'de faaliyete geçen ECA Pres Döküm Şirketi idi. Şirketin unvanı, baba ve oğulların isimlerinin ilk harflerinden oluştu.

Ekrem Elginkan'ın kardeşi Hüseyin Cahit, Kilyos'ta denize girerken 1965 yılında ve henüz 39 yaşındayken hayatını kaybetti.

60'lı ve 70'li yıllarda sıhhi tesisat işinde uzmanlaşan ve 1967 yılında bir holding kuran topluluk başta Elsan, Elsel, Emas, Spil, Kalıp Takım, Elba Basınçlı Döküm, Elmor ve Eltor olmak üzere çok sayıda yeni şirket kurdu.

Bu fabrikalarda gaz armatürleri ve valf gibi ürünler de üretiliyordu. Seramik sektörüne Serel markası ile girişiydi.

Şirketlerin bir bölümü İstanbul Kartal ilçesinde, diğerleri Edirne, Uşak, İzmir ve Manisa'da idi. Elba adlı fabrikaların biri ise Orhangazi'nin Gedelek köyünde kurulmuştu. Turşular ile ünlü köyün işçileri sanayi işçiliğine kısa sürede itina edilebilmişti.

Pazarlama faaliyetini Elmor şirketi yönetiyordu. Reklamın gücünü bilen Ekrem Bey, bu arada bir çizgi film denesinler Bay Elmor karakterini çizirdi. Elginkan, Elmor markasının ECA'nın önüne geçtiğini düşünerek reklamı yayınlamıştı. Holding, yatay örgütlenme döneminde ila (İtaş, İlsan),

inşaat (Eltes) ve gıda (Tezel) sektörlerine de girdi.

"Aslıma dönceğim"

Elginkan Holding'de temel yeteneklere (core competencies) dönüş uygulaması Koç'tan ve Sabancı'dan önce başladı. Holding yöneticisi Yücel Unan bu yeniden yapılanma kararını 2004

yılında şöyle anlatıyordu: "Rahmetli başkanımızın (Ekrem Elginkan) döneminde topluluk 51 şirkete çıkmıştı. İlaç, kalıp, kesici takımlar sanayisi vardı. Seramikte kaplama malzemesi vardı. Yatay büyüme izleniyordu. Sonradan 90'lı yılların başında fikri değişti. 'Aslıma dönceğim, benim aslım armatür' dedi. Yeni yapılanma oldu, şirketlerin bazılarını sattık."

Babası Ahmet Bey'in 1972'de hayatını kaybetmesinden sonra işin yönetimini üstlenen Ekrem Elginkan'ın diğer girişimcilerden farklı yönleri vardı. Ekrem Bey, kamuoyunun önüne çıkmayı sevmeyen bir kişiydi. Yalnız pasaport için fotoğraf çektirir, gazeteciler ile röportaj yapmazdı.

Vakıf yönetiminde patronsuz holding

Ekrem Elginkan, büyüttüğü işlerini bir vakfa bırakmayı daha 60'lı yıllarda kafasına koymuştu. Ekrem Bey annesi Ümmühan Hanım ile birlikte

çalışarak yeni bir yönetim modeli geliştirmişti. Yönetim modelinde tüm ayrıntılar önceden düşünülmüş ve çözümler geliştirilmişti. Ekrem Bey, 70'li yıllarda fakülte mezunu gençleri sıfır kilometrede işe almış, onların yetişmesini ve kariyer yolculuğunu izlemiş ve kendi iş yapma zihniyetini onlara da aşılamıştı. Elginkan, vakıf senedini ve kendisinden sonra uygulanacak ilkelere, yönetici kadrosu ile birlikte hazırlamış, uygulama esaslarını ve ilkelerini onlarla birlikte oluşturmuştu. Bu ön hazırlık sayesinde Elginkan Holding, Ekrem Bey'den sonra da gelişmesini sürdürdü.

Ahmet Elginkan

Hüseyin Cahit Elginkan

Ekrem Elginkan

DİNÇKÖK AİLESİ Beş yılda beş fabrika kurdu

40'lı yıllarda İstanbul'da kumaş ticareti ile uğraşan ve atölyelerde üretim yapan Raif Dinçkök, 1950 ile 1955 arasında kurduğu beş fabrikayı şöyle anlatıyordu: "Bakırköy'deki Akso, kaliteli kadın kumaşı ve Aliş yün ipliği imal eder. Eyüp'teki Dinarsu'da erkek kumaşı, Dinkal'da yün ipliği yapıyor. Topkapı'daki Piramit'in iştigal konusu pamuk ipliğidir." Raif Dinçkök'ün babası Ali Bey, Makedonya'nın Doynar köyünden geniş ailesi ile birlikte Balkan Savaşı sonrasında İzmir'e göç etmiş, daha sonra İstanbul'a yerleşmişti. 1912 doğumlu Raif Dinçkök, Yüksek Ticaret Okulu'nda öğretim gördü.

Raif Dinçkök, 1952'de İstanbul Sanayi Odası'nın kuruluşu için çalıştı ve bu kuruluşun yönetim organlarında görev üstlendi. Fenerbahçe Kulübü'nde uzun yıllar yöneticilik ve bu arada umumi kapitanlık yapan Dinçkök, kalan tüm zamanını işine verdi.

50'li yıllarda Amerika'dan başlayarak naylon, orlon ve benzeri sentetik elyaf, iplik ve kumaşların kullanımı moda olmuştu. Koç ve Sabancı'nın da ilgilendiği bu alana Dinçkök Grubu da girdi, yün ve pamuklu kumaştan elde ettiği sermaye birikimini sentetik elyafa ve hammaddede üretimine yatırdı. 1971'de Yalova'da kurulan Akso, 1977'de ilk ihracatını yaptı. Akso, akrilik elyaf imalatındaki kapasitesini zamanla büyüterek bu alanda dünya çapındaki şirketlerden biri oldu. Ak-Al Fabrikası, 1974'te Yalova'da, Dinarsu'nun yeni tesisleri 1975'te Çerkezköy'de devreye girdi ve 1984'te makine halısı üretimi bu tesiste başladı.

Teknolojik yoğunluğunda yükselişi

Topluluk 1979 yılında tüm şirketlerini Akkök Sanayi ve Geliştirme AŞ bünyesinde topladı. Grubun başarısında geleneksel tekstil üretimi ile birlikte tekstil kimyasına öncelik verilmesinin de katkısı oldu. Başarının diğer bir nedeni de eldeki sermayenin tekstil, tekstil ara malları ve kimya gibi az sayıda sektöre yoğunlaştırılması idi. Teknolojiye verilen öncelik Raif Bey'in oğulları Ali ve Ömer Dinçkök'ün yönetime geçmesi sonrasında da devam etti. Grup içinde karbon elyafın geliştirilmesi konusunda 2006 yılında başlatılan araştırma ve geliştirme çalışmaları belirli bir düzey ve olgunluğa ulaştığında bu alanda dünyanın büyük şirketlerinden Dow Chemical ile yüzde 50'er sermaye payı ile ortaklığı gidi.

Raif Dinçkök

VEHİBİ KOÇ Arçelik'in öyküsü

50'li yılların başında dış ticaret serbestleştirilince ithal edilen buzdolapları ve çamaşır makineleri özellikle zengin aileler tarafından satın alınmıştı. Döviz rezervleri azalıp ithalat durunca artan talep karşılanamıyordu. Ayrıca ithal buzdolapları çok pahalıydı. İşçi aylığının ortalama 40 lira dolayında olduğu 1952 yılında 10.5 aylık (300 litre) bir buzdolabı en az 1600 liraya satılıyordu. Yerli üretimden önce ikinci el buzdolapları müzayelerde sanki bir antika eşya gibi yüksek fiyatlardan alıcı bulur, gazetelerde bugünkü oto küçük ilanlarına benzer buzdolabı satış ilanları yer alırdı. O yıllarda gıda maddeleri teldolaplarında saklanır, soğutulması istenen gıda maddeleri kuyuya sarkıtılırdı. Testlerin etrafına sarılan ıslak tülbentler de su soğutma işini görürdü.

Ailelerin hesaplı fiyatlardan buzdolabı talebinin yüksek olacağını gören Vehbi Koç, çelik eşya üreten Lütfü Doruk'a ortaklık teklif etti. "Sen beni yatarsın" diyerek bu teklifi önce reddeden Doruk, mali sıkıntıdan kurtulmayınca Koç'un teklifini kabul etti.

İki ortak Erel Çelik Eşya Fabrikası'nda hem çelik büro mobilyası hem de beyaz eşya üretmeyi planladı ve 1 Eylül 1954'te Arçelik'in Sütlüce'deki binasının temeli atıldı. Doruk'un ortağı bahriye subaylığından emekli Edip Osso, markanın kendisine ait olduğunu belirtince "Erel Çelik" yerine Arçelik adı benimsendi. Koç'un kurduğu şirketin ortakları arasında Devlet Malmeme Ofisi, Lütfü Doruk ve Bursa Biraderler vardı.

Lüksten temel ihtiyaç

Koç, buzdolabı imalatı için gerekli teknik desteği distribütörü olduğu General Electric ve Siemens'den alamadı. Bu dev şirketler o yıllarda gelişmekte olan ülkelerle yatırım yapmak ve teknoloji vermek yerine mamul ürün ihracatı etmeyi tercih ediyorlardı. Bu nedenle Sütlüce'deki fabrikada montaj yapılacak tüm buzdolabı parçalarını, İsrail'in Amcor şirketinden getirilmesi için anlaşma yapıldı. Satışlar iyi gidiince çok katlı binaya bir ek daha yapıldı ama bina yine de kitlesel üretim için yetersiz kaldı. Ayrıca 1963'te başlanan ve o zaman "havai hat" denen bant sistemi ile üretim için, daha geniş bir mekân gerekiyordu. İstanbul'da arsa bulunamayınca ilk binanın mimarı Aydın Boysan, "Zemim'e gidelim, sınırlı geçtiğimiz ilk arsayı alalım" dedi. Çayırözü'deki 700 dönümlük arsa 1966 yılında ucuz bir fiyata ve 1.5 milyon liraya satın alındı.

Toplumdaki lüks algısının değişip buzdolabının temel ihtiyaç olarak görülmesiyle bağlandı. 70'li yıllarda Eskişehir'de bir fabrika daha kuruldu. 90'lı yıllarda buzdolabında penetrasyon (sahiplik) oranı yüzde 100'e yaklaşınca artık her evde bir buzdolabı bulunur oldu.

Arçelik sonraki yıllarda gelişmesini sürdürdü ve Avrupa'nın en büyük beyaz eşya üretim şirketi oldu.

Vehbi Koç

Şirketi'ni kurdu. Mehmet Mercimeri Akfil Fabrikası'na faaliyete geçirdi. Bursa'da Süleyman Beltan, Kemal Coşkunöz ve Talat Diniz, SKT şirketinde yağı kepeşi üretti. Yıl içinde kurulan diğer şirketler Eskişehir Beton Travers Fabrikası ve Mehmet Sipahioğlu'nun bir Alman girişimci ile kurduğu Tamek (Türk Alman Meyve Ekstrekleri Kumpanyası) oldu.

Dünyada önemli olaylar ve gelişmeler

Batı Almanya, NATO üyesi oldu. Avusturya'nın bağımsızlığı Viyana Antlaşması ile teyit edildi. ABD'de siyahlar ırk ayrımcılığı uygulayan otobüsleri boykot etti. Bloksuzluk politikasını izleyen 29 bağılantısız ülke liderinin bir araya geldiği Bandung Konferansı düzenlendi. Sosyalist Doğu Avrupa ülkeleri, Varşova Pakti Anlaşması'na imzaladı.

Bilim ve teknolojiye yenilikler

Frederic Saner insülinin moleküler yapısını açıkladı. Dorothy Hodgkin'in keşfettiği B12 vitamini, kan değerlerinin düşüklüğü tedavisinde kullanıldı. UHF (ultra high frequency) dalgaları ABD'de Massachusetts Institute of Technology'de keşfedildi. Joe Hin Tjio insanlarda 46 kromozom bulunduğunu keşfetti. James F. Bonner

ve Paul Ts'o hücrelerdeki mitokondri parçacığını yalıtırdı. Gilbert Plass, iklim değişiminde karbondioksitin rolü adlı tarihi makalesini yayınladı. Erwin Müller ve Kanwar Bahadur, iyon mikroskopunda atomları ilk gören iki kişi oldu. Eugen Polley, elektronik çizilazlar için uzaktan kumandayı icat etti.

EKONOMİDEKİ TAHRİBAT TAHMİNLERİN ÜZERİNDE

Ekonomi gündemini değerlendiren **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Toplumsal her kesimini etkileyen yüksek enflasyon belası karşımıza çıktı. Şimdi bu ağır hastalığı çözebilmek için bir tedavi uygulanıyor. Ekonomideki tahribat tahminlerin üzerinde. Tadilatı da ağır bedel istiyor" dedi.

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Meclisi, yeni dönemde ilk ziyaretini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdi. Yeni yatırımlar ve işbirlikleri konusunda görüşmelerin yapıldığı ziyarette basın mensuplarıyla bir araya gelen **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**, ekonomi gündemine ilişkin önemli açıklamalarda bulundu. Türkiye'de maliyet artışlarıyla açıklanamayacak fiyatlamaya yapıldığı yönündeki eleştirileri yanıtlayan Bahçivan, "Ahlaki olmayan fiyatlamalar olduğuna katılmıyorum" dedi ve şunları söyledi: "Bunu yapan sektörler vardır. Ancak biz rekabetin o kadar zorlayıcı olduğu sektörlerdeyiz ki, fiyat tutturmak ve pazar bulmak için her gün yeni yatırımlar yaparak gayret sarf ediyoruz. Böylesi bir dönemi ayakta sağlam kalarak geçmenin peşindeyiz. Enflasyonun önümüzdeki dönemde hangi seviyede olacağı bilinmediği için daha korunaklı fiyat yapma olayı var. Ama bu kâr hırsı değil, koruma refleksi. Enflasyon beklentisi olumlu yönde değiştiğinde bu da kademe olarak ortadan kalkacak."

İş dünyasının elindeki en önemli sermayenin finansal istikrar olduğunu, ancak Türkiye'nin son 2 yıldır finansal istikrar hazinesini kaybettiğini dile getiren Bahçivan, "Toplumsal her kesimini etkileyen yüksek enflasyon belası karşımıza çıktı. Şimdi bu ağır hastalığı çözebilmek için bir tedavi uygulanıyor. Ekonomi bilimiyle son derece uyum sağlayan rasyonel bir döneme girdik. Ekonomideki tahribat tahminlerin üzerinde. Tadilatı da bu anlamda ağır bedel istiyor" dedi. Uygulanan ekonomi politikaların desteklediklerini söyleyen Bahçivan, "Sabır gös-

terirsek, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve TCMB ile birlikte uygulanacak politika, sancılı sürecin ardından Türkiye'nin kaybettiği finansal istikrarın kazanılması ve kredi notumuzun düzelmesi için katkı sağlayacaktır. Bu anlamda kaptan pilotlara güven vadesi vermemiz gerekiyor. Böyle dönemde finansmana erişim zorlayıcı olacak, bunun bilincindeyiz" dedi. Finansmana erişim ile ilgili gelişmelere de değinen Bahçivan, Merkez Bankası'nın Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi'ne ilişkin de birkaç haftaya kadar yeni gelişmeler yaşanabileceğini söyledi. Bahçivan, "Eximbank'ın yüksek teminatları konusunda da bir çalışma yapılıyor. Peyderpey ihracatçı **sanayicilerimiz**in katma değerli yatırımlarının desteklenmesine dönük çalışmaların kaliteli hale gelmesi için arayışlar devam ediyor. Ne yapıp edip, sermaye girişi konusunda güven verici bir iklim oturtmamız gerekiyor" dedi. Tek haneli enflasyon için ise 2025 ve 2026'ya odaklanmak gerektiğine dikkat çeken Bahçivan "Orta Vadeli Program'ı gerçekçi buluyor" vurgusu yaptı.

ISO Meclis Başkanı Ender Yılmaz ve **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan** eşliğindeki **ISO** heyeti, KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar'ı ziyaret etti. Heyet, resmi ziyaretler kapsamında KKTC Başbakanı Ünal Üstel, KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanı Olgun Amcaoğlu, KKTC Lefkoşa Büyükelçisi Metin Feyzioğlu ile de bir araya geldi.

Enflasyonun düşürülmesi konusunda güven tesis etmek adına yapısal çözümlerin mutlaka yapılması gerektiğini söyleyen Bahçivan, "Enflasyon sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyolojik, psikolojik ve ahlaki bir hadise. Enflasyon algısı psikolojik olarak çok kolay değişmiyor. Enflasyonun düşeceğine dair inanç ne kadar güçlü olursa bu savaş güçlü bir şekilde kazanılacak. Tabi küresel ortamdaki durumun da başka bir talihsizlik olduğunu hesaba katmamız gerek. Ancak her şeye rağmen dünyada para ve adres arayan bir yatırımcı kitlesi var. Temel sorunları çözdüğümüz takdirde, orta vadede global sermaye için Türkiye'nin cazibe merkezi olacağına inan- cım tam" ifadelerini kullandı.

Sanayiciden 'korunaklı fiyat' savunması

SON dönemde artan enflasyonun sebepleri arasında gösterilen "ahlaki olmayan fiyatlamalar" konusuna katılmadığını söyleyen **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Ayakta kalmak için daha korunaklı fiyat yapıyoruz; ama bu kâr hırsı değil. Enflasyon beklentisi olumlu yönde değiştikçe bu da kademeli olarak ortadan kalkacak" dedi. Bahçivan, finansmana erişim konusunda Merkez Bankası'nın Yatırım Taahhütlü Avans Kredisine ilişkin de birkaç haftaya kadar yeni gelişmeler yaşanabileceğini, Eximbank'ın yüksek teminatları konusunda da bir çalışma yapıldığını söyledi.